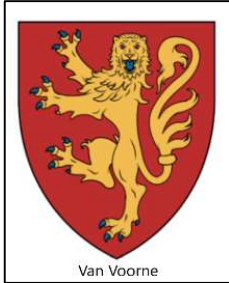

Leenheren van Acquoy van 1228 tot 1795

Door A. F. Verstegen

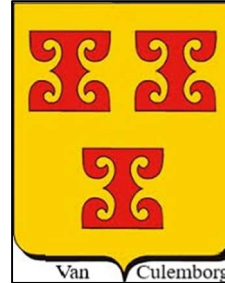
Enkele wapens van de leenheren van Acquoy

Van Voorne

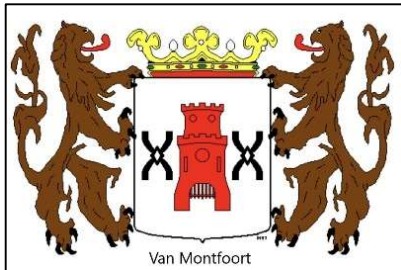
Van Arkel

Van Culemborg

Van Boxmeer

Van Montfoort

Het wapen van Kruiningen

Van Egmond

Van Oranje

Een van de eerste eigenaren van de heerlijkheid en de bucht van Acquoy waren de graven Van Gelre. Door een meningsverschil tussen graaf Reinoud van Gelre en Gerard van Voorne besliste graaf Willem van Henegouwen in 1330 dat Acquoy niet meer leenroerig was aan Gelre. Dus Gerard van Voorne werd de eigenaar van de burcht en de rechten die bij de heerlijkheid Acquoy behoorden. Als straks geschreven staat dat Acquoy vererfd/verkocht wordt, wordt hiermede bedoeld de burcht met de daarom liggende landerijen en de rechten van de Heerlijkheid van Acquoy. De machtige familie Van Voorne uit Zeeland waren o.a. burggraaf van Zeeland en hadden bezittingen in Den Briel, Oostvoorne, Ouddorp, Rockanje, Zwartewaal. Het geslacht is 1372 uitgestorven.

Catharina van Voorne woonde op de burcht van Voorne. Catharina verpandte op de 18^e juni 1364 Acquoy aan Otto van Arkel, Heer van Heukelum. Haar zoon Godfried van Loon, Heer van Heinsberg verkoopt Acquoy in 1371 aan Otto van Arkel heer van Heukelum.

Carharina heeft de kerken laten bouwen in Oostvoorne, Ouddorp en Acquoy.

Burcht van Voorne reconstructie A. L. Oger

Burcht van Acquoy

Impressie/illustratie Edwin Koppens, ontwerp Manon Jamin archief Henk Dijk

Eigenaren (Leenheren) van de Burcht van Acquoy met de daarom liggende landerijen en de Hoge- en Lage rechten die bij de Heerlijkheid van Acquoy behoorden waren.

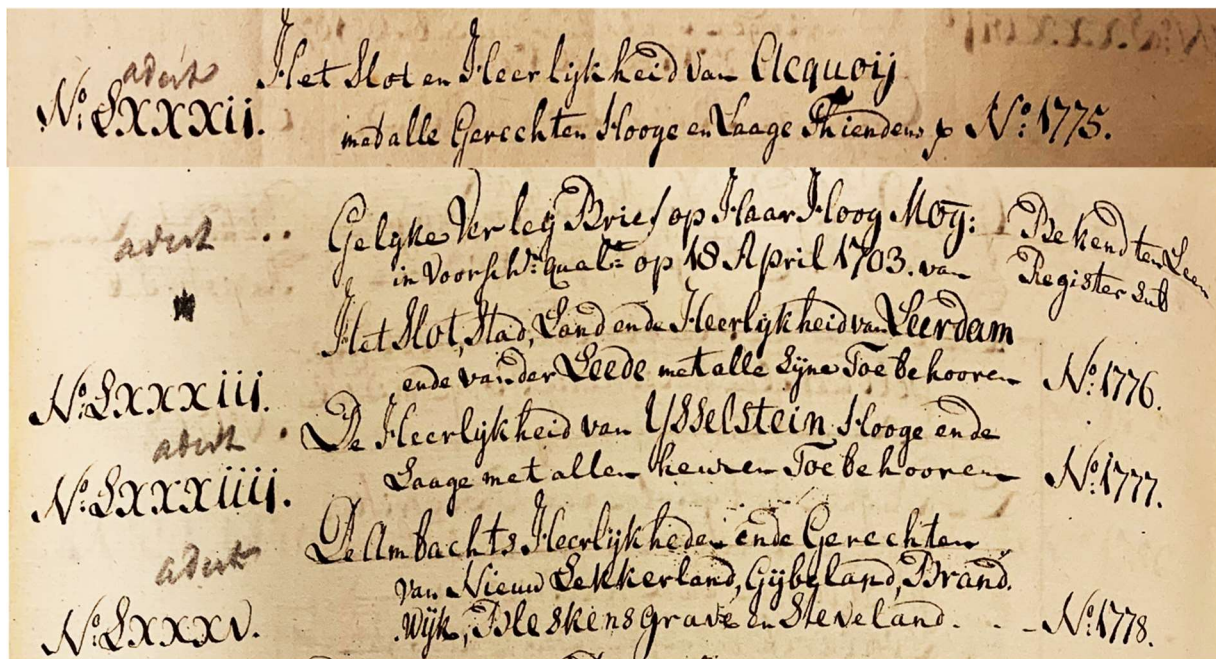
01. Voor 1228 graven van Gelre, leenheren van Acquoy.
02. 1228 Heren van Voorne, leenmanen van Acquoy tot 1330.
Graaf Willem van Henegouwen geeft Acquoy aan zijn neef Gerard van Voorne.
03. 1330 Gerard van Voorne, leenheer van Acquoy, Acquoy vererfd op zijn dochter,
04. 1366 Catharina van Voorne, Acquoy vererfd op haar zoon, Godfried van Loon.
Godfried van Loon, heer van Heinsberg verkoopt Acquoy aan,
05. 1371 Otto van Arkel, genoemd Otto van Heukelum, Acquoy vererfd op zijn zoon Herbaren,
06. 1384 Herbaren van Arkel, zijn erfgenamen verkopen Acquoy aan,
07. 1418 Huibert van Culemborch, zijn vrouw Yolante van Gaesbeek, A. vererfd op haar broer,
08. 1454 Jacob van Gaesbeek, hij verkoopt Acquoy aan,
09. Willem van Boxmeer, hij verkoopt Acquoy aan,
10. 1475 Jan van Montfoort, Acquoy vererfd op zijn dochter,
11. 1498 Agniese van Montfoort, haar zoon Joost van Cruijningen verkoopt Acquoy aan,
12. 1513 Floris van Egmond, Acquoy vererfd op zijn zoon,
13. 1539 Maximiliaan van Egmond, Acquoy vererfd op zijn dochter,
14. 1548 Anna van Egmond, trouwt in 1551 met Willem I van Oranje,
15. 1551 Prins Philips Willem erft Acquoy van zijn moeder, Anna van Egmond,
16. 1584 Maurits van Oranje erft Acquoy van Philips Willem, zoon van Maurits erft Acquoy.
17. 1625 Frederik Hendrik van Oranje, Acquoy vererfd op zijn zoon,
18. 1647 Willem II van Oranje, Acquoy vererfd op zijn zoon,
19. 1660 Willem III van Oranje, na zijn overlijden, komt Acquoy in bezit van,
20. 1703 Johan Willem Friso, Acquoy vererfd op zijn zoon,
21. 1711 Willem Carel Hendrik Friso (Willem IV), Acquoy vererfd op zijn zoon,

22. 1752 Willem V, verkoopt Acquoy aan Jan de Bruijn.
23. 1756 Jan de Bruijn, heer en leenman van Acquoy tot 1795.
24. 1795 Leenstelsel opgeheven, vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Steeds werd er een nieuwe oorkonde, akte verleibrief, opgemaakt als de eigenaar overleed, of Acquoy verkocht. Over Acquoy regeerde na 1515 Karel de Vijfde, Heer der Nederlanden. Later regeerden de Staten van Holland over Acquoy. Op de 18^e april 1703 werden de goederen van Willem III, stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelre en Overijssel en zijn verre neef erfgenaam, Johan Willem Friso stadhouder van Friesland en Groningen samengevoegd.

Hun gezamenlijke bezittingen en rechten behorende bij de Heerlijkheden werden geregistreerd in het Register van de Staten van Holland en West-Friesland. Het Slot en Heerlijkheid van Acquoy met alle Gerechten Hooge en Laage Thienden is in dit register opgenomen onder No. 1775. Deze bezittingen en rechten waren van die datum leenroerig aan de Staten van Holland en West-Friesland. De nieuwe leenheer moest de eed van trouw en manschap afleggen aan de Staten van Holland en West-Friesland.

Gedeelte uit het leenregister van de Staten van Holland en West-Friesland 1703

Hieronder een van de laatste oorkonde, verleibrief die opgemaakt is van de Heerlijkheid en slot Acquoy, weergegeven in de hedendaagse taal.

De Staten van Holland en West-Friesland verklaren dat Zijne Doorluchtigste Hoogheid Willem de Vijfde Prins van Oranje en Nassau Erfstadhouder Kapitein-Generaal der Verenigde Provinciën enz. enz. de leenrechten en bezittingen van het slot en de Heerlijkheid van Acquoy geërfd heeft met alle Hoge- en Lage rechten zoals het innen van belasting, inkomsten van de visserij en jacht te water en ter land en alle andere inkomsten behorende bij de Heerlijkheid. Deze bezittingen en rechten zijn hem aangekomen door het overlijden van zijn vader Willem Hendrik Carel Friso van Oranje-Nassau (Willem IV). Het recht van deze leen, zoals deze beschreven staat in de oude brieven, is ingeschreven in ons Leenregister vermeld onder N: 1775. Namens de moeder voogd, van Willem V heeft Mr. W. Stack griffier in de raad van het koninklijke huis de eed van trouw en manschap afgelegd op de 28^e september 1752. Dit alles

hebben wij in onze Leenregister geregistreerd enz. C. M. Senthove, Mr. F. van Limborch en Mr. M. Gousser hebben onder deze oorkonde hun zegel gehangen op den 18^e oktober 1752. Merk op dat namens de moeder van Willem V, Mr. W. Stack optreedt als hulder en de eed van en trouw en manschap aflegt aan de Staten van Holland en West-Friesland.

Oorkonde, akte, verleibrief in extenso.

De Staten van Holland ende Westfriesland

Doen kondt allen Lijden dat wij behoudens onsen ende eenen ijgelijks Regt verlijdt en verleend hebben verlijen en verleenen bij desen onsen brieve zijne Doorluchtigste Hoogheid Willem de Vijfde Prince van Oranje en Nassau Erfstadhouder Capitein Generaal der Vereenigde Provincien Ee Ee Ee Dat slot ende Keerlijkheid van Acquoije, met allen den Geregten Hoge ende Lage met Thienden Renten ende Vervallen Visscherij, Vogelrij te Water en te Lande ende anders allen zijnen toebehooren, Als hoogstgemelde Doorlugste Hoogheid en Keere Prince van Orange en Nassau aangekomen ende bestorven bij dode ende Overlijden van desselvs Keer Vader zijne Doorlugste Hoogheid Willem Carel Hendrik Friso van Orange en Nassau, glorieuser gedagtenis, die daar aangekomen was uijt kragte van het Tractaat van Verdelinge van Vergelijk over de Malatenschap van het Kuijs van Orange gesloten tusschen nu wijlen zijn Majesteijt de Koning van Pruijssen en hoogstgemelte zijne Hoogheid op den 14^e Meij en den 16^e Junij 1732. Te houden van ons bij hoogstgemelde Zijne Doorlugste Hoogheid den Keere Prince van Orange en Nassau zijnen Erven ende Nakomelinge tot sulken regt ende Leene als men die tot hiertoe gehouden heeft, 't welk in onse Leenregisteren gedesigneerd (aangeduid) is met N: 1775. Al naar inhouden der oude brieden ende ons Leenregisteren daar van wesende ende voor Hoogstgemelde Keere Prince van Oranje en Nassau heeft ons hier van hulde en manschap gedaan als 't behoorde W: Stack van Schinne, substituut Griffier in den Rade van hare koninklijke Hoogheid Medrouw de Prinsesse Douairière van Oranje en Nassau als daartoe geauthoriseert volgens Akte bij hoogstgemelde hare koninklijke Hoogheid als Moeder en Voogdes over de meer hoogstgemelde Keere Prince van Oranje en Nassau den 28e September 1752

op hem onder hare hand en Signature gepasseert, beneffens dezen in onse Leenregisteren geregistreert in handen van onzen Lieden ende Getrouwe Bewaarder van onsen grooten Zegele desteer Adam Adriaan van der Duijn, Vrijheer van 's Gravenmoer Ee Ee Ee als stadhouder en Rentmeester van onse Leenen, behoudelijk ende Welverstaende dat Hoogstgemelde Heere Prince van Oranje en Nassau, gehouden blijft ons zelfs hier van hulde en manschap te doen binnen 't jaar na dat Zijn Hoogheid tot zijne mondigen Gare ofte ten huwelijken State zal gekomen zijn. Ende indien middelerwijl de Voornoemde Mr. Stack van Schinne mogte komen aflijvig (overleden) te werden dat als dan bij de Voogden in der tijd weder een ander persoon gesteld ende bij dezelve insgelijks binnen 't Jaars behoorlijk hulde en manschap gedaan zal moeten worden. Daarbij aan ende Over Waren als onse Leenmannen Mr: Cornelis Michiel Senthore, Onsen Griffier van de Leenen. Mr: Frans van Limborch, Advocaat Fiscaal van onsen Domeijnen ende Mr: Martinus Gousser, Secretaris van onsen Koutvesterrije. 't Oirconden dezen onsen brieve bezegeld met onsen groot Zegele. Gedaan in den Kage den 18^e October 1700 twee en Vijftig. A: van der Duijn

Oorkonde, akte, verleibrief van 18 okt. 1752

